

PHẬT GIÁO NGUYÊN THỦY - THERAVÀDA

ĐẠI VƯƠNG THỐNG SỬ - MAHÀVAMSA

Tỳ kheo MINH HUỆ dịch

PL. 2539 - TL. 1995

[11]

CHƯƠNG XXXV

MƯỜI HAI VỊ VUA

Sau khi Mahaadaa.thika thăng hà, người con trai tên là Aama.n.dagaamani Abhaya, lên ngôi trị vì được chín năm tám tháng. Vị vua này đã làm thêm một tầng của đỉnh tháp trên cái đỉnh tháp sẵn có của Đại bảo tháp nguy nga, và xây dựng ở đó một cái nền ở phía dưới và lan can ở trên đỉnh. Vua cũng xây dựng một cái sân ở bên trong và một mái hiên bên trong cho Thanh đồng điện (Lohapaasaada) và cho nhà phát lồ của tháp viên (Thuupaaraama) Ngoài ra vua còn xây dựng một giá ốc xinh đẹp cho Thanh đồng điện và cho Tháp viên, giá ốc được làm bằng loại đá quý; khi vua đã làm xong cái hồ nước Mahaagame.n.di ở phía nam của Anuraadhapura, vị vua thiện xảo trong các việc phước, bèn dâng nó đến tịnh xá Dakkhi.na-vihaara. Vua cũng xây dựng tịnh xá Rajatalena-vihaara. Vua ban sắc lệnh cấm giết ở trên khắp hải đảo. Vua sai trồng những trái bầu bí, và cho y phục để làm đế đỡ bát, với lòng tịnh tín, vua cho tất cả những thứ này đến chúng tăng. Vì vua đã cúng bầu bí (Aama.n.da) nên người ta gọi vua qua cái tên là Aama.n.dagaama.ni.

Em trai của vua là hoàng tử Ka.nirajaanutissa, trị vì được ba năm ở kinh đô, sau khi giết chết anh của mình. Vị ấy xét xử bộ luật liên quan đến nhà Phát lồ trong tịnh xá lấy tên của bảo tháp, còn sáu chục vị Tỳ khuru có dính líu trong tội làm phẫn lớn bị vua bắt giam, với tất cả những vị của họ, ở trên Cetiyapabbata, và vua sai ném những người ác này vào trong những cái hang có tên là Ka.nira.

Sau khi Ka.nirajaanu thăng hà thì con trai của Aama.n.dagaamani, tên là Culaabhaya, lên ngôi trị vì một năm. Đức vua này xây dựng tịnh xá Culaagallakavihaara ở trên bờ sông Go.naka, về hướng nam của kinh đô.

Sau khi Cuulaabhaya thăng hà, em gái của vị ấy là Siivalii là con gái của Aama.n.da, trị vì bốn tháng. Nhưng người cháu trai của aamanda tên là I.lanaaga cướp ngôi của Siivalii và lên nắm quyền cai trị ở kinh đô. Một hôm nọ trong năm cai trị đầu tiên, khi vua đi đến hồ Tissa, thì có nhiều người thuộc bộ tộc Lambaka.n.na đã rời bỏ vị ấy và trở về kinh đô. Khi đức vua không trông thấy họ, nổi giận vua sai họ, chính họ, phải làm một con đường đến Nahaathuupa, sai họ dùng chân giẫm xuống đường cho chắc cứng, con đường ấy nằm bên cạnh của hồ nước, và cứ những người Chiên-đà-la cai quản họ. Đây phần nọ vì sự lảng nhục này, những người Lambaka.n.na tụ họp lại và khi họ đã bắt và giam đức vua trong cung điện của vị ấy, chính họ đứng ra cai trị; Còn bà hoàng hậu của vua thì mặc vào lễ phục cho đứa con trai của bà, là hoàng tử Candamukhasiva, trao đứa con trai cho một nữ hầu, và gọi hoàng tử đến con voi của vua, sai những người hầu đem theo một bức thư. Những nữ hầu đưa hoàng tử đến đó và truyền đạt lại bức thư đến con voi: "đây là đứa con trai của chúa của người; Chúa của người

đang bị cầm tù; tốt hơn cho đứa bé này là chết dưới chân của người còn hơn phải chết trong tay của những kẻ thù, vậy xin người hãy giết đứa bé đi, đó là lời yêu cầu của hoàng hậu". Nói xong, người ta đặt đứa bé dưới chân con voi. Và đây khô, con voi đồ lệ, và khi phá tung những cái cột mà nó bị xiềng vào, nó xông vào cung điện và giận dữ quất vào cái cổng, khi nó đã phá cặp cái cửa ở trong phòng mà đức vua ngồi, nó để vua cưỡi lên lưng của nó và đi đến Mahaatittha. ở đó con voi đưa đức vua xuống thuyền để đi đến bờ biển phía tây; chính vị ấy đi đến Malaya.

Khi đức vua đã lưu trú ba năm ở bờ biển bên kia, vị ấy khởi binh và đi thuyền đến Rohana. Sau khi đã đáp vào cảng Sakkharasobha, đức vua tập hợp ở đó tại Rohana một đoàn quân binh hùng mạnh. Con voi của đức vua ngay tức thì đi đến từ miền nam Malaya để phụng mạng vị ấy. Tại đó, sau khi vua nghe một vị đại trưởng lão thuyết chuyện bốn sanh Kapi-jaataka, và có được niềm tin nơi bỏ tất, vua trùng tu lại tịnh xá Naagamahaavihaara rộng một trăm cây cung không bị uốn cong, và làm cho bảo tháp to lớn như cũ; Ngoài ra đức vua cũng làm cái hồ Tissa (gần Mahaagama) và hồ Duura.

Khi đức vua đã huy động quân binh, vị ấy lên đường chiến đấu; Khi những người Lambakana nghe tin này, họ cũng chuẩn bị ứng chiến. Trận chiến giữa hai đoàn quân đối nghịch mà đem lại sự tiêu diệt cho cả hai, diễn ra ở gần cổng của Kapallakkhana da trên cánh đồng của Hanakaarapi.t.thi.

Vì bị kiệt sức do chuyển đi đường dài trên biển, nên quân sĩ của đức vua phải đầu hàng, do đó đức vua xưng danh của mình và xông tới. Đây khiêu đả những người Lambakana nằm sắp xuống, và người ta chặt đầu của họ rồi chặt thành đồng cao tới trục bánh xe của vua, và khi điều này xảy ra, đức vua thương xót, ba lần kêu lên rằng "đừng giết nữa, mà hãy bắt sống họ".

Khi đức vua đã đi vào kinh đô như một người thắng trận và đã giương lên chiếc lọng của vương quyền, vị ấy đi dự hội ở hồ Tissa. Rồi sau đó, đức vua, ăn mặc nhưng giáp chỉnh tề với tất cả những vật trang sức, khi đã lên khỏi nước và suy xét về vận may mà vua đã đạt được, và nghĩ về những người Lambakana đã ngăn cản con đường tiến bộ của mình, vua nổi giận và truyền lệnh trói từng hai người sau một người vào chiếc xe của vị ấy và đi vào kinh đô như vậy. Khi dừng lại ở ngưỡng cửa của hoàng cung, đức vua truyền lệnh rằng: "này quan sĩ, hãy chặt đầu của họ ngay tại ngưỡng cửa này", "tâu chúa của các xe, đây chỉ là những con bò được thắng vào xe của bệ hạ, do đó hãy truyền lệnh chặt sừng và móng của chúng". Do bà mẫu hậu khuyên như vậy, đức vua rút lại lệnh chém đầu họ và truyền lệnh xẻo mũi và chặt những ngón chân của họ. Nơi mà con voi của vua đã lưu trú, đức vua giao phần đất ấy cho con voi; do đó miền đất ấy được gọi là Hatthibhoga (Thái ấp của voi).

Như vậy I.lanaaga đã lên ngôi vua và trị vì tròn sáu năm tại Anuraadhapura.

Sau khi I.lanaaga thăng hà, đứa con trai của vị ấy là Candamukha Siva lên kế ngôi trị vì tám năm bảy tháng.

Khi vị chúa của quả đất đã sai đảo hồ nước gần Manikaaragaamaka, vua dâng nó đến tịnh xá Issarasama.na. Bà hoàng hậu của vua, tên là Dami.laadevii, cũng cho quyền hưởng hoa lợi của bà từ ngôi làng ấy đến tịnh xá kia.

Sau khi giết Candamukha Siva ở lễ hội vui chơi tại hồ Tissa, người em trai của vị ấy là Yasalaalakattissa, lên nắm ngôi vua trị vì tại Anuraadhapura khá ái, là một bộ mặt xinh đẹp của đảo Tích Lan, được bảy năm tám tháng.

Bảy giờ đứa con của người giữ cửa Datta, tên Subha, có diện mạo giống hệt như đức vua. Và vua Yasalaalaka, để làm trò cười, trang phục y áo và những vật trang sức của vua cho người giữ cửa Subha, và để ông ta ngồi trên chiếc ngai vàng và khi vấn chiếc khăn đội đầu quanh đầu của anh ta, và thế vào địa vị của anh ta, tay cầm chiếc gậy, đứng ở cổng, đức vua vui chơi

với các quan khi người ta đánh lễ Subha đang ngồi trên ngai vàng. Thịnh thoàng đức vua thường hay vui chơi như thế.

Vào một hôm nọ, người lính canh hét đến đức vua, khi đức vua đang cười to: "tại sao tên lính canh này dám cười to trước mặt của ta chứ?" và người lính canh Subha truyền lệnh giết vua, rồi đứng ra trị vì ở đây sáu năm, danh hiệu là Subharaaja.

Ở cả hai đại tịnh xá (Abhayagiri và Mahaavihaara) - Subharaaja xây dựng một dãy cốc quý báu mang tên của vị ấy là Subharaaja. Gần Uruvela, vị vua này đã xây dựng tịnh xá Valli-vihaara, về hướng đông của tịnh xá xây dựng tịnh xá Ekadvaara và ở cửa sông Hằng, xây dựng tịnh xá Nandigaamaka.

Một người con cháu của bộ tộc Lambaka.n.na, tên là Vasabha, nhà ở tỉnh phía Bắc, phục vụ cho ông cậu (chú) của mình, là một vị chỉ huy quân đội. Vì người ta nói rằng: "một người tên là Vasabha sẽ làm vua" (theo Tikaa thì người ta nói rằng Yasalaalaka đã công bố lời tiên tri ấy), nên đức vua truyền lệnh rằng cả những ai trên khắp hải đảo có mang tên Vasabha phải bị giết chết.

Vị tướng chỉ huy nghĩ rằng: "chúng ta phải giao nộp Vasabha của chúng ta cho đức vua", sau khi bàn bạc với vợ nhà về vấn đề này, vào lúc sáng sớm, vị ấy lên đường đến yết kiến đức vua. Và người vợ, để bảo vệ Vasabha một cách chu đáo, người cháu này đang đi chung với vị tướng quân, bà ta đặt ngọn lửa trâu và miếng cau trong tay của ông chồng nhưng không có vôi.

Khi vị tướng quân, đến tại cổng hoàng cung, thấy cau trâu mà không có vôi, ông ta bèn sai Vaasabha trở lui để lấy vôi. Vaasabha quay về lấy vôi, và người vợ của vị tướng quân bí mật nói với cậu ta, cho cậu ta một ngàn và giúp cậu thoát chạy. Vasabha đi đến tịnh xá Mahaavihaara và được các vị trưởng lão ở đó cho sữa, vật thực và y phục, và khi cậu ta đã nghe lại từ một người cùi nói rằng cậu sẽ làm vua, sung sướng cậu ta quyết định rằng: "ta sẽ làm kẻ phản loạn". Và khi cậu đã tìm ra những người tâm đầu ý hợp với mục đích của cậu, khi tiếp tục đi con đường dài từ làng mạc này đến ngôi làng khác, theo lời chỉ dạy trong câu chuyện về chiếc bánh, cậu đi đến Rohana, và để dần dần chiếm lấy vương quốc cho chính mình, cậu tiếp tục tiến binh, sau hai năm, với đoàn quân binh hùng hậu, cậu ta tiến vào kinh đô. Khi Vasabha vĩ đại đã đánh thắng Subharaaja trong chiến trận, vị ấy nâng lên chiếc lọng để vương ở trong kinh đô. Người cậu (chú) của Vasabha bị ngã gục trong chiến trận. Nhưng vợ của ông ta, tên là Potthà, là người đầu tiên giúp đỡ Vasabha, do đó Vasabha tôn nàng lên ngôi hoàng hậu.

Một hôm nọ, Vasabha hỏi một nhà tiên tri về thọ mạng của mình, và nhà tiên tri nói riêng với Vasabha rằng vua chỉ sống được mười hai năm mà thôi. Và khi nhà vua đã cho nhà tiên tri một ngàn đồng để giữ bí mật, vị ấy triệu tập chúng tăng lại và cung kính đánh lễ các ngài, rồi hỏi rằng: "bạch các ngài, có cách gì để kéo dài thọ mạng không?" "có" bởi vậy chư tăng chỉ cho vua một phương pháp để đoạn trừ những chướng ngại của thọ mạng; "Phải bỏ thí những cái bình lụt nước, chỗ ngủ, và những vật thí cho người bệnh, tâu chúa của muôn dân, và cũng nên tu sửa những lâu đài bị hư nát; người cũng nên thọ trì ngũ giới và phải cẩn thận thọ trì chúng - người cũng nên thọ trì bát quan trai giới nữa". Đức vua nói rằng, "lành thay" và ra đi từ đó, rồi trở về - thực hiện tất cả những phận sự này.

Cứ ba năm trôi qua thì đức vua cúng dường ba bộ tam y đến toàn thể chư tăng, trên khắp hải đảo, vua còn gởi chúng đến những vị trưởng lão ở phương xa; Vua truyền lệnh bỏ thí com để hồ với mật ong ở ba mươi hai chỗ, còn ở sáu mươi bốn chỗ khác vua bỏ thí vật thực có pha trộn những món khác một cách dồi dào.

Vua sai đốt một ngàn ngọn đèn ở bốn chỗ, đó là Cetiya-pabbata, quanh bảo tháp ở Thuupaa-raama, quanh đại bảo tháp và trong ngôi miếu của cây Đại Bồ Đề.

Tại Cittalakuu.ta-vihaara, vua xây dựng mười bảo tháp xinh đẹp và trên toàn thể hải đảo vua trùng tu lại những điện đài bị hư hại. Do lòng tịnh tín đối với một vị trưởng lão ở Valliyera-vihaara, vua đã xây dựng tịnh xá Mahaavalligotta. Ngoài ra vua còn xây dựng tịnh xá Anuraarama-vihaara gần Mahaagaama và ban cho tịnh xá ấy một ngàn tám trăm kariisa đất (1 kariisa khoảng chừng một mẫu) của ngôi làng He.ligaama. Khi đức vua đã xây dựng tịnh xá Mucela-vihaara ở Tissava.d - dhamaanaka, vị ấy chia cho tịnh xá một phần nước của con kênh Aa.lisaara.

Bảo tháp ở Galambatittha vua đắp thêm một lớp gạch, và xây thêm một ngôi nhà phát lồ và để cung cấp dầu đốt đèn vua cho đảo một cái hồ để tưới nước cho một ngàn Kariisa đất và cho nó đến tịnh xá. Tại Kumbhigallaka-vihaara, vua cho xây một ngôi nhà phát lồ. Vua cũng cho xây một ngôi nhà phát lồ ở tịnh xá Issarasama-jaka-vihaara ở đây và một điện thờ cùn bảo tháp ở Tháp viên. Tại Mahaavihaara, vua xây một dãy cốc quay mặt về hướng tây, và trùng tu lại ngôi giảng đường Catusaalaa đã bị hư nát. Vua cũng sai làm bốn tượng Phật và một điện thờ bốn tượng Phật ấy ở tại cái sân xinh đẹp của cây Đại Bồ-đề.

Bà hoàng hậu của vua, tên là Potthà, cũng xây dựng ở đó một bảo tháp uy nghi và một điện thờ xinh đẹp cho bảo tháp. Khi đức vua đã làm xong điện thờ của bảo tháp tại Tháp viên và truyền lệnh bố thí vật thực dồi dào trong dịp lễ khánh thành ngôi điện thờ ấy. Trong số những vị Tỷ khưu chuyên về việc học Tam tạng, vua cúng dường những vật dụng cần thiết của Samôn, và cúng dường bơ và mật mía đến những vị Tỷ khưu chủ giải tam tạng. Ở bốn công thành, đức vua truyền lệnh bố thí vật thực đến những người nghèo, và vật thực dành người bệnh, vua sai cúng dường đến những vị Tỷ khưu có bệnh. Đức vua xây dựng mười hai hồ nước và mười hai con kênh, để làm cho đất được màu mỡ, đó là Cayanti và hồ Raajuppala, Vaha và Kolambagaamaka, hồ Mahaanikkhava.t.ti và Mahaaraametti, Kohaalaa và hồ Kaali, Cambu.ti, Caathamā"ngana và Aggiva.d.dhamaanaka. Để giữ an toàn kiến cố, vua sai xây bức tường của thành phố cao như những bức tường thành thời bấy giờ (mười tám - hắc tay) và xây lên bốn tháp canh ở bốn công thành và thêm một hồ nước và thả những con thiên nga ở trong đó. Khi đức vua đã kiến tạo nhiều hồ tắm ở rải rác nhiều nơi trong kinh đô, vua bèn sai đưa nước và bằng những con kênh ngầm trong lòng đất. Và để thực hiện nhiều việc phước bằng cách này, vua Vasabha đã diệt trừ được những pháp làm cản trở thọ mạng, và thường xuyên vui thích trong những việc phước, vua trị vì được bốn mươi bốn năm trong kinh đô. Đức vua đã từng tổ chức bốn mươi bốn lễ Vasaakha (lễ Phật đàn).

Trong khi Subharaaja còn sống, vì sợ Vasabha, vị ấy đã lo lắng gởi đứa con gái của mình cho một người thợ làm gạch và cùng lúc ấy giao chiếc áo cẩm bào và vương ấn cho ông ta gìn giữ. Khi Subharaaja bị Vasabha giết chết, thì người thợ gạch dẫn con gái của vua theo ông ta, để nàng ở trong chỗ ngụ của một đứa con gái, và nuôi dưỡng nàng trong chính nhà của ông ta. Khi ông ta làm việc thì cô gái thường mang vật thực đến cho ông ta.

Một hôm nọ, khi nàng trông thấy trong một bụi hoa, một vị trưởng lão đang ở trong trạng thái của thiền diệt vào ngày thứ bảy, nàng, một thiếu nữ có trí tuệ, bèn dâng vật thực đến cho ngài. Sau đó nàng nấu món vật thực khác và mang đến cho cha của nàng, và khi người cha hỏi tại sao, nàng dè dặt, nàng bèn trả lời về vấn đề này. Đây hoan hi, ông ta bảo nàng dâng thêm phần vật thực ấy đến trưởng lão. Khi trưởng lão đã xuất khỏi thiền diệt, ngài bèn nói với cô thiếu nữ, trong khi ngài đang để tâm dò xét về tương lai: "này cô gái, khi vương vị lọt vào tay của con rồi, thì hãy nhớ đến chỗ này". Và ngay tức thì trưởng lão viên tịch.

Bấy giờ, khi đứa trai của vua Vasabha là Va"nkanaasikatissa đã đến tuổi trưởng thành, vua bèn chọn vợ cho hoàng tử. Khi những người rành mạch những tướng tốt trong các nữ nhân trông thấy cô thiếu nữ trong ngôi làng của người thợ gạch, họ bèn tâu lại với đức vua; nhân đó đức vua cho gọi nàng đến. Bấy giờ người thợ gạch tâu với đức vua rằng nàng là con gái của một vị vua, lại là con gái của đại vương Subharaaja, ông ta bèn đưa ra chiếc áo cẩm bào và những thứ khác. Vui mừng, đức vua cưới nàng cho hoàng tử khi tất cả đã được chuẩn bị đúng mức.

Sau khi Vasabha thăng hà, đứa con trai là Va"nkanaasi-kaatissa lên ngôi vua trị vì ba năm ở Anuraachapura. Ở trên bờ của con sông Go.na, Vua Va"nkanaasikatissa dựng lên một tịnh xá mang tên là Mahaama"ngala. Còn bà hoàng hậu của vua thì quyền tiền để xây dựng một tịnh xá, vì nàng đã nhớ đến những lời nói của trưởng lão.

Sau khi Va"nkanaasikatissa thăng hà, đứa con trai của vị ấy là Gajabaahukagaama.ni lên ngôi trị vì được hai mươi hai năm. Nghe lời của mẹ, đức vua xây dựng tịnh xá Maatuvihara ở chỗ có đóm hoa Kadamba, để tỏ lòng tôn kính mẹ. Người mẹ có trí tuệ đã cho đại tịnh xá một trăm ngàn đồng để mua chỗ đất và xây dựng tịnh xá (nghĩa là cả hai mẹ con cùng hợp tác làm tịnh xá); chính đức vua đã xây dựng một bảo tháp ở đó bằng đá và cho thêm đất để chur tăng xử dụng, sau khi đức vua đã mua từ nhiều chủ nhân

Vua cũng xây nên bảo tháp to lớn Abhayuttara-thuupa, làm cho nó lớn hơn, và ở bốn cổng của bảo tháp, đức vua làm bốn tiền đình. Khi đức đã sai đào cái hồ Gaama"nitissa, vị ấy dâng nó đến tịnh xá Abhagiri-vihaara để duy trì nguồn vật thực. Đức vua xây một lớp vách cho bảo tháp Maricava.t.tithuupa và cho thêm đất để chur tăng tùy nghi xử dụng, sau khi đã mua nó với giá một trăm ngàn đồng. Trong năm cuối cùng, đức vua xây dựng tịnh xá Ràmuka và phước xá Mahejaanasasaalaa ở trong thành phố.

Sau khi Gajahaahu thăng hà, người nhạc phụ của vua là Mahalaka naaga, trị vì sáu năm. Những tịnh xá Sejalaka ở miền đông, Go.tapabbata ở miền nam. Dakapaasana ở miền tây Saalipabbata ở Naagadiipa, Tanaveli ở Bijagaama, Tobbalanaa-gapabbata ở xứ Rohana, tại miền quê Girihaalika. Đây là bảy tịnh xá mà vua Mahallanaaga đã xây dựng trong thời gian cai trị của vị ấy, đầu thời gian ấy chỉ ngắn ngủi.

Những bậc trí tuệ, sau khi làm nhiều việc phước bằng cách này, được những tài sản vô giá như là báu, còn những kẻ ngu, vì ngu si, say mê dục lạc, đã làm nhiều điều ác.

Ở đây chấm dứt chương thứ ba mươi lăm, được gọi là "mười hai vị vua" trong bộ Mahaava.msa, được biên soạn vì niềm tin lạc và xúc động của những thiện nhân

-ooOoo-

CHƯƠNG XXXXVI

MƯỜI BA VỊ VUA

Sau khi Mahallanaaga thăng hà, đứa con trai cả là Bhaatikatissaka lên ngôi trị vì hai mươi bốn năm ở Tích Lan. Vị tân vương dựng một bức thành quanh Tịnh xá Mahaavihaara. Khi đức vua đã xây dựng tịnh xá Gavaratissa vihaara vua cho đào cái hồ Mahaama.ni và dâng nó đến Tịnh xá. Hơn nữa, vua còn xây dựng một tịnh xá khác mang tên là Bhaatikatissa. Vị ấy làm một ngôi nhà phát lồ trong Tháp viên xinh đẹp; Đức vua cũng sai đào hồ nước Randhaka.ndaka. Đây lòng nhân từ đối với chúng sanh và hết lòng kính trọng chur tăng, người bảo vệ quả đất đã truyền lệnh cúng dường vật thực dồi dào đến cả hai chúng (Tỳ khuru và Tỳ khuru ni).

Sau khi Bhaatikatissa thăng hà (người em trai của vị ấy) là Kani.t.thatissaka trị vì mười tám năm ở hải đảo Tích Lan. Bởi vì vị vua này rất hoan hỉ với trưởng lão Mahaanaaga ở chùa Bhuutaaraama, nên đã xây dựng cho trưởng lão một bảo điện rực rỡ mang tên Ratanapaasada ở Abhayagiri. Hơn nữa, vua còn xây dựng một bức tường và một Parive.na to lớn (tịnh thất, cốc) và thêm một Parive.na to lớn ở tịnh xá Ma.nisoma. Tại chỗ ấy vua xây dựng một cái đền cho bảo tháp và một cái đền khác cho bảo tháp Ambatthala-thuupa; vua còn truyền lệnh cho trùng tu điện thờ ở Naagadiipa. Khi phá bỏ ranh giới của Đại tịnh xá Mahaavihaara, đức vua xây dựng ở đó một dãy cốc mang tên là Kakku.tagiri đầy đủ mọi tiện nghi. Tại Mahaavihaara nhà cai trị của muôn dân xây dựng mười hai đại điện (paasada) có bốn cạnh, xinh đẹp và đáng chiêm ngưỡng, vua còn đắp thêm một lớp vách cho bảo tháp của tịnh xá

Dakkhi.navihaara, và thêm một nhà ăn (trai đường) để phá bỏ ranh giới của Mahaameghaavana và khi đưa bức tường của Mahaavihaara qua một bên, vị ấy cũng làm một con đường dẫn đến tịnh xá Dakkhi.navihaara. Vua xây dựng tịnh xá Bhuutaaraama-vihaara và Raamago.naka, và thêm giã lam Nandatissaaraama.

Ở hướng đông vua xây dựng tịnh xá Anulatissapabbata-vihaara tại Gangaraajii, Niyelatissaaraama và Piilapa.t.thivihaara cũng như tịnh xá Raajamahaavihaara. Đức vua cũng xây dựng nhà phát lồ ở ba chỗ, trong ba tịnh xá sau đây: Kalyaa.nikavihaara, Ma.n.dalalagiriika, và tịnh xá Dubbalavaapitissa.

Sau khi Kani.t.thatissa thăng hà, đưa con trai của vị ấy là Khujjanaaga, trị vì được một năm. Em trai của Khujjanaaga là Kuĩcanaaga giết vị vua anh, và trị vì hai năm ở Tích Lan. Trong thời gian có nạn đói lớn Ekanaa.lika, thì đức vua thường xuyên bố thí vật thực lớn đến năm trăm vị từ khuru.

Nhưng em trai của bà chánh hậu của Kuĩcanaaga, là một vị tướng quân, tên là Sirinaaga, trở thành kẻ phản loạn - chống đối đức vua, và khi đã chiêu tập đầy đủ quân binh và ngựa, ông ta kéo quân đến kinh đô, và sau khi chiến thắng trong trận đánh với quân binh của đức vua, khiến vua Ku~njanaaga bỏ chạy, Sirinaaga lên ngai vàng cai trị toàn cõi Tích Lan được mười chín năm ở thành phố trắng lệ Anuraadhapura. Khi đức vua đã đặt cái đỉnh nhọn trên Đại bảo tháp uy nghi, sai người cần nạm nó một cách thâm mỹ và rực rỡ. Vua xây dựng Thanh đồng điện (Lohapaasaada), giữ nó ở trong năm tầng lầu cao, vua cũng tu sửa những bậc cấp ở bốn con đường dẫn đến cây Đại Bồ-đề. Khi đã làm xong chiếc long và Paasaada, vua truyền lệnh làm lễ cúng dường trong dịp lễ khánh thành, là người có lòng độ lượng lớn, vua truyền lệnh miễn thuế cho mọi nhà trên khắp hải đảo.

Sau khi Sirinaaga thăng hà, con trai của vị ấy Tissa trị vì hai mươi hai năm, là người rành luật và pháp. Bởi vì vua là người đầu tiên ban hành điều luật không hành hình đánh đập, nên người ta gọi vua là Vohaarikatissa. Khi đức vua đã nghe trưởng lão Deva thuyết pháp, là vị trưởng lão trú ngụ ở Kappukagaama, vị ấy bèn tu sửa lại năm điện đài. Hơn nữa, nhờ hoan hỷ với trưởng lão Mahaatissa, ở Anuraaraama, nên vua truyền lệnh bố thí vật thực ở Muce.lapa.t.tana. Khi đức vua đã dựng lên một giá ốc ở tại hai tịnh xá (là Mahaavihaara và Abhayagiri-vihaara) và làm hai pho tượng bằng đồng ở điện Sattapa.n.nakapaasaada, là chỗ trú ngụ khá ái tiện nghi, vua truyền lệnh cấp một ngàn đồng mỗi tháng cho Đại tịnh xá Mahaavihaara. Ở Abhayagiri-vihaara và tịnh xá Dukkhi.namuula, ở tịnh xá Maricava.t.ti-vihaara và tịnh xá Kulaalitissa, ở tịnh xá Mahiyanga.na-vihaara, ở tịnh xá Mahaagaamanaaga, ở hai tịnh xá Mahaanaagatissa và Kalyaanika, vua đã đặt lên những chiếc nắp nhọn cho tám bảo của chúng. Ở Muulanaagasenaapati-vihaara và ở Dakkhi.navihaara, ở tịnh xá Maricava.t.ti-vihaara và ở tịnh xá Puttabhaaga, ở tịnh xá Issarasama.na và ở tịnh xá tên là Tissa ở Naagadiipaka; Đức vua đã xây một bức tường cho sáu tịnh xá này, và làm một ngôi nhà phát lồ ở tịnh xá Anuraaraama. Trong những dịp tuyên đọc tiểu sử của các vị thánh tăng Ariyava.msa, vua ban chiếu chỉ cúng dường vật thực đều đặn, do lòng kính trọng đối chánh pháp. Với món tiền ba trăm ngàn chi ra, vua thường là người bạn thân thiết với chánh pháp, đã trang trải nợ nần cho những vị Tỷ khuru bị mắc nợ. Khi đức vua đã ban sắc chỉ tổ chức lễ Vesaakha, vua cúng dường ba bộ tam y đến tất cả những vị Tỷ khuru trú ngụ trên hải đảo. Để đê bẹp giáo lý Vetulya (là giáo lý của phái Đại thừa ở phương bắc - Nor.thern Mahaayaanist canon) và ngăn chặn tà thuyết do vị quan Kapila của vua chấp trì, đức vua đã khiến cho giáo pháp chiếu sáng trong vinh quang.

Người em trai của vị vua này, là Abhayanaaga, là tình nhân của hoàng hậu, bị phát hiện, đã bỏ chạy vì sợ bị hoàng huynh và cùng với những người hầu đi đến Bhallatittha và làm như phẩn nộ, vị ấy sai chặt tay chân của ông chú (uncle). Và đê gây ly gián trong vương quốc, vị ấy bỏ lại ông chú ở đây và dẫn theo những người tùy tùng trung thành nhất, khi cho họ thấy gương của con chó (theo iikaa, khi sắp xuống thuyền vị ấy chười mắng và hành hạ một con chó đi

theo vị ấy. Tuy nhiên con vật vẫn đi theo vị này, vẫy vẫy cái đuôi của nó. Rồi Abhayaaga nói với những tùy tùng của mình như sau. "các người phải đứng bên cạnh ta với lòng trung thành không thể thay đổi được giống như con chó này"). Rồi tự mình xuống thuyền và đi đến bờ bên kia. Còn người chú là Subhadeva, đi đến đức vua, và làm như mình là bạn thân với vua, ông ta tạo ra sự chia rẽ trong vương quốc. Và để ông ta biết được ý định của mình, Abhaya bèn sai một sứ giả đi đến đó. Khi Subhadeva trông thấy sứ giả, ông ta lấy cây thương xam đất ở quanh một cây cau, làm cho gốc cây bị lỏng đi, khi ông ta dùng cánh tay đánh ngã cây cau, rồi ông ta hăm dọa Sứ giả, và đuôi người kia đi. Và khi Abhaya biết được tin này rồi, vị ấy dẫn theo nhiều người Dami.la và ra đi khỏi đó tiến vào thành phố để chiến đấu với người anh của mình. Khi nghe tin này, đức vua bỏ chạy, và cùng với hoàng hậu của mình, cuội trên con ngựa, vị ấy đi đến Malaya. Người em trai đuôi theo vị ấy, và khi đã giết chết đức vua ở Malaya, Abhaya quay về với bà hoàng hậu, và lên ngôi cai trị tám năm ở kinh đô.

Đức vua dựng lên một vedi bằng đá (vedii hay vedikaa là một cái nền cao hay cái bệ có thể là một cái mái bằng và người ta gọi là sân thượng hay verandah, thường có những cây thiêng ở nền cao này. Ngoài ra chữ này cũng có nghĩa là "sân thượng có lan can". Nói tóm lại đó là một cái sân cao, lẽ dĩ nhiên phải có song chắn để bảo vệ an toàn cho những ai đứng ở trên đó). Quanh cây Đại-Bồ-Đề, và một giả ốc (nhà tạm, nhà mát) ở trong sân của Thanh đồng điện (Lohapaasaada). Và khi kiểm về những bộ y phục với giá hai trăm ngàn đồng, vua bỏ thí vật thí về y phục đến chúng tăng trên hải đảo.

Sau khi Abhaya thắng hà, con trai của người anh Tissa của vị ấy, là Sirinaaga, lên kế ngôi trị vì hai năm ở Tích Lan. Vua đã trùng tu lại bức tường quanh cây Đại-Bồ-Đề và xây dựng cái sân rải cát cho miếu thờ của cây Đại-bồ-đề, ở về hướng nam của cây Mucela, điện đài Ha.msava.t.ta xinh đẹp và thêm một đại giả ốc nữa.

Con trai của Sirinaaga là Vijaya kumaara trị vì một năm sau khi phụ vương của vị ấy thắng hà.

Lúc bấy giờ có ba người thuộc bộ tộc Lambaka.n.na sống thân thiết với nhau ở Mahiya"nga.na: Sa.mghatissa và Sa.mghabodhi, người thứ ba là Gothakaabhaya. Khi họ đang đi đến Anuraadhapura để hầu hạ đức vua, một người mù có tài tiên tri, đang đứng ở bên hồ Tissa, đã kêu lên khi nghe tiếng bước chân của họ: "đất ở đây chứa ba vị vua!" Khi Abhaya đang đi sau cùng nghe lời tiên tri này, vị này bèn hỏi ý nghĩa của lời nói. Người mù lại nói lên lời tiên tri. "Dòng giống của ai sẽ tồn tại". Abhaya hỏi và người mù trả lời rằng, "dòng giống của người cuối cùng". Khi đã nghe lời tiên tri ấy Gothakaabhaya tiếp tục đi với hai người kia. Khi họ đã đi vào kinh đô, cả ba người, là những cận thần tín cẩn của đức vua, đã ở đó để hầu hạ quanh đức vua.

Khi họ đã cấu kết nhau và giết chết vua Vijaya trong hoàng cung của vị ấy, hai người kia tôn vương cho Sa.mghatissa, là vị nguyên soái của vua. Khi được tôn vương như vậy, Sa.mghatissa trị vì được bốn năm tại Anuradhapura. Sau xây dựng đỉnh tháp ở trên Đại bảo tháp và mạ vàng cho nó, ngoài ra đức vua còn đặt bốn viên ngọc lớn, mỗi viên trị giá một trăm ngàn đồng, ở giữa bốn mặt trời (nằm ở bốn mặt của bảo tháp) và đặt trên đỉnh tháp một cái vòng bằng pha lê quý báu. Trong cuộc lễ khánh thành mái đình, vị chúa của muôn dân đã cúng dường sáu bộ tam y đến chúng tăng gồm bốn chục ngàn vị. Một hôm nọ, khi đức vua đang nghe những phẩm Khandhaka của tạng luật từ trưởng lão Mahaadeva, là vị trưởng lão ngự ở Daamaaalaka, bài kinh nói về phước báu của sự bố thí món cơm dẻo, đầy lòng tịnh tín, đức vua bèn bố thí món cơm dẻo, dồi dào và được khéo nấu, đến chư tăng ở bốn cổng thành.

Thỉnh thoảng đức vua, cùng với những nữ nhân trong hoàng cung và các quan, thường hay đi đến Paaciinadiipaka để ăn trái Jambu (táo hồng). Bất mãn trước hành động đi đến của vua, những người dân trú ngụ ở Paaciinadiipaka đã bỏ thuốc độc vào trong trái táo hồng để vua ăn. Sau khi ăn những trái táo hồng, vua ngã ra chết ngay tại chỗ đó. Và Abhaya phong vương vương cho tướng quân Sa.mghabodhi.

Đức vua, được mọi người biết đến qua cái tên là Sirisa.mghabodhi, trị vì hai năm ở Anuraadhapura, thường thọ trì ngũ giới. Tại Mahaavihaara, vua xây dựng một nhà trù xinh đẹp (Saalaka). Khi đức vua nghe rằng dân chúng bị bần cùng đi đến do bởi nạn hạn hán, động lòng thương xót, chính đức vua đã nằm trên sân của Đại bảo tháp, phát nguyện rằng: "dầu phải chết ở đây, ta cũng không bao giờ ngồi dậy khỏi đây, khi nào chư thiên làm mưa rơi xuống để nước dâng ta lên mới thôi". Khi vị chúa của quả đất nằm ở đó, chư thiên đổ xuống một cơn mưa ngay tức thì trên khắp hải đảo, đem lại sự tươi tắn sinh động cho miền đất rộng. Và ngay khi ấy vua vẫn chưa dậy vì vị ấy không bơi trong nước. Khi ấy các quan bèn đóng lại các ống thoát nước. Và bấy giờ khi vua đã bơi trong nước. Vị vua thánh thiện bèn đứng lên. Do lòng bi mẫn, đức vua đã đoạn trừ nỗi khiếp đảm do nạn đói gây ra trên hải đảo bằng cách này.

Khi nghe rằng: "những tên phản loạn đã nổi lên ở rải rác khắp nơi", đức vua sai đem những tên phản loạn - đến trước vị ấy, nhưng vị ấy lại bí mật thả chúng ra. Rồi vua bí mật sai đem đến những thân xác của người chết, và khi làm cho dân chúng khiếp đảm bằng cách này, đức vua đã dập tắt nỗi sợ hãi những tên phản loạn.

Một dạ-xoa mang danh là Ratakkhi, đã đi đến đó, làm cho mắt của mọi người ở chỗ này chỗ kia bị đỏ lên. Nếu dân chúng chỉ cần trông thấy nhau và chỉ cần nói về trạng thái đỏ mắt thời họ sẽ chết ngay, và dạ xoa ăn thịt họ mà không sợ hãi gì cả.

Khi đức vua nghe nói về nỗi khổ của họ, vị ấy nằm một mình với tâm buồn khổ trong phòng tuyệt thực, thọ trì bát quan trai giới, và nói rằng: "chùng nào ta trông thấy con dạ-xoa kia rồi ta mới đứng dậy". Do năng lực của lòng từ của vị ấy khiến dạ xoa đi đến đũa vua. Đức vua hỏi rằng: "ngươi là ai?" dạ xoa trả lời rằng: "tôi là dạ xoa đây" "tại sao ngươi ăn thịt thân dân của ta? đừng ăn thịt họ" "thế thì hãy cho tôi những người trong một vùng thôi", "không thể được", dạ xoa dần dần giảm xuống yêu cầu đến chỉ còn một người. Đức vua nói rằng: "ta không thể cho ngươi một ai khác được; ngươi hãy đem ta ra mà ăn thịt đi, vì thấy không thể được, cuối cùng nó yêu cầu đức vua hãy cho nó một lễ vật trong mỗi ngôi làng. "Tốt lắm", đức vua nói, và vua ban sắc lệnh cho toàn thể hải đảo hãy mang lễ vật đến cổng vào của mỗi ngôi làng và cho dạ xoa những lễ vật này. Như vậy do một bậc đại nhân có lòng bi mẫn đối với chúng sanh, do ngọn đuốc của hải đảo, khiến tai họa đầy kinh hoàng kia bị tiêu diệt.

Viên thù quỷ của đức vua, là quan thần Gothakaabhaya, là người đã trở thành một kẻ chống đối, kéo quân từ phương bắc tiến vào kinh đô. Khi mang theo cái lọc nước, đức vua một mình bỏ chạy ra cổng phía nam, vì vua không muốn đem lại sự tai hại đến cho mọi người.

Một người đàn ông đã đi đến, mang theo vật thực trong một cái giỏ, đi dọc theo con đường ấy, nài nỉ đức vua ăn vật thực của ông ta. Đức vua, đầy lòng bi mẫn, sau khi lọc nước và ăn vật thực, nói những lời này, để tỏ thiện ý đối với người kia: "ta là vua Sa.mghabodhi; ngươi hãy lấy cái đầu của ta và dâng lên cho Go.thaabhaya, như vậy ông ta sẽ cho ngươi nhiều vàng bạc". Người đàn ông không chịu làm như vậy, và để giúp đỡ người đàn ông, đức vua tự sát ngay khi vị ấy đang ngồi. Và người kia lấy đầu của đức vua và dâng đến Go.thaabhaya, đầy sừng sốt, Ga.thaabhaya cho ông ta vàng bạc, và tổ chức những nghi lễ mai táng đầy đủ cho đức vua.

Như vậy Go.thaabhaya cũng được biết qua cái tên là Meghaava.n.naabhaya, trị vì mười ba năm trên hải đảo Tích Lan.

Vua xây một cung điện, và khi đã dựng lên một giả ốc ở lối vào cung điện và đã trang hoàng nó; ngay tại đó vua thỉnh một ngàn lễ tám vị Tỳ khưu hằng ngày đến ngồi, và làm hoan hỷ các ngài bằng món cơm dẻo và những loại vật thực thượng vị đủ loại, vua cũng dường đến các ngài rất nhiều vật thực, vua đã liên tục bố thí như vậy trong hai mươi một ngày.

Tại Mahaavihaara, vua dựng lên một giả ốc lồng lầy bằng đá, vị ấy còn tân trang các cột trụ của Thanh đồng điện (Lohapaasaada); Vua còn làm một cái nền cao bằng đá cho cây Đại Bồ đề và một cổng vào hình cung ở lối vào phía bắc, và ở bốn góc của cái nền vua dựng lên những cái cột có hình bánh xe.

Ở ba lối vào, vua sai làm ba pho tượng bằng đá và ở cổng phía nam, sai dựng lên một cái ngai bằng đá. Ở về hướng tây của tịnh xá Mahaavihaara, vua bố trí một khoảng đất để hành thiền, ngoài ra vua còn tu sửa tất cả những điện đài trên khắp hải đảo. Ở Tháp viên, vua sai trùng tu lại điện thờ của bảo tháp và ở tịnh xá Ambatthala của trưởng lão Mahinda cũng vậy. Vua còn sai trùng tu lại những ngôi nhà phát lồ ở khu giả lam Ma.nisoma, và ở Tháp viên, ở Manisomaaraama và ở tịnh xá Maricava.t.ti-vihaara và ở tịnh xá Dakkhi.na. Và vua cũng lập nên một tịnh xá mới tên là Meghava.n.naabhaya và trong thời gian làm lễ khánh thành tịnh xá, vua cúng dường sáu bộ tam y đến ba chục ngàn vị Tỳ khuru trú ngụ trên hải đảo mà vua đã thỉnh đến. Cứ như thế đức vua ra lệnh tổ chức lễ Vesaakha một cách trọng đại và hàng năm vị ấy cũng cúng dường sáu bộ tam y đến chúng tăng. Để làm cho giáo pháp được trong sáng bằng cách đề bệ ngoại giáo, vua sai tóm bắt sáu chục vị Tỳ khuru đang trú ngụ ở tịnh xá Abhayagiri, họ là những người theo giáo phái Vetulya giống như một cái gai trong giáo pháp của Đức Phật, và khi đức vua đã trục xuất họ, đuổi họ qua bên kia bờ của đại dương. Một vị Tỳ khuru thuộc bộ tộc Co.la, tên là Sa.mghamitta, rành mạch và những phép thuật xua đuổi tà ma và những phép thuật khác, đã nương nhờ với một vị trưởng lão đã bị trục xuất đến đó, và vị Tỳ khuru ấy đi đến đây quậy phá làm bất an cho các vị Tỳ khuru ở Đại tịnh xá Mahaavihaara.

Khi vị Tỳ khuru phi pháp này len lỏi vào một hội chúng ở Tháp viên và tại đó đã bác bỏ những lời của vị trưởng đang sống ở trong tịnh thất của Sa.mghapaala, đó là trưởng lão Go.thaabhaya, là cậu của đức vua, là người đã gọi đức vua bằng tên cũ của vị ấy, vị ấy trở thành tăng khách thường xuyên trong nhà của đức vua. Đức vua lại hoan hỷ với vị Tỳ khuru phi pháp này và giao đứa con trai đầu của mình là Je.t.thatissa và đứa con thứ hai là Mahaase.na cho vị Tỳ khuru kia hướng dẫn. Và vị trưởng lão đức vua xem như người được ái mộ thứ hai sau Sa.mghamitta, do đó hoàng tử Je.t.thatissa nuôi mối ác cảm với vị Tỳ khuru phi pháp này.

Sau khi vua cha thăng hà Je.t.thatissa lên kế ngôi vua. Để trừng phạt những vị quan thù địch không đi chung với vua trong lễ rước, trong cử hành lễ mai táng vua cha, chính vua tiếp tục đi và để người em trai đi trước và đám người theo sát sau, rồi đến những vị quan thù địch, còn đức vua thì đi sau cuối của đoàn rước, khi người em trai và đám người đã đi ra rồi, đức vua sai đóng cửa ngay ở sau họ, và truyền lệnh giết chết những vị quan chống đối và sai đám xuyên họ ở những cái cọc quanh giàn hỏa của vua cha.

Do hành động này, đức vua có cái họ là "độc ác". Còn vị Tỳ khuru Sa.mghamitta, và sợ đức vua, bèn đi khỏi đó vào lúc phong vương của đức vua, khi vị Tỳ khuru kia đã bán bạc với Mahaasena, bèn đi đến bờ biển bên kia để chờ đợi lúc phong vương của Mahaasena.

Vua Je.t.thatissa xây dựng Thanh đồng điện lồng lầy cao lên bảy tầng, công trình này vua cha đã khởi công nhưng chưa xong, do đó Thanh đồng điện đến lúc bảy giờ trị giá là một ko.ti đồng tiền vàng. Khi đức vua đã dâng vào đó một viên bảo châu trị giá sáu chục ngàn đồng, Je.t.thatissa đặt tên cho nó là Ma.nipaasaada.

Đức vua cũng dâng cúng hai viên ngọc đến Đại bảo tháp và xây dựng ba cái cổng vào điện thờ của cây Đại Bồ Đề. Khi đức vua đã xây dựng tịnh xá Paaciinatissapabbata, vị ấy dâng nó đến chư tăng ở năm chỗ ngủ.

Pho tượng bằng đá to lớn và xinh đẹp mà trước kia Devaana.myatissa đã đặt trong Tháp viên, vua Je.t.thatissa lấy đi khỏi Thuupaaraama, và đặt ở giả lam Paaciinatissapabbata, Vua cúng dường bê nước Kaalammattika cho tịnh xá Cetiyaapabbata. Và khi vị ấy tổ chức đại lễ Vesaakha, và lễ thánh hóa tịnh xá và điện đài, vua cúng dường sáu bộ tam y đến ba chục ngàn vị Tỳ

khru. Je.t.thatissa cũng làm bể nước Àlabagaama. Để hoàn thành nhiều việc phước như vậy, bắt đầu bằng sự xây dựng điện đài (paasaada) đức vua đã trị vì được mười năm.

Như vậy, nhờ suy xét rằng quyền thống trị, là cội nguồn của nhiều việc phước, đồng thời cũng là nguồn gốc của nhiều điều công minh, một người có thiện tâm sẽ không bao giờ thọ hưởng nó tựa như nó là một vật thực thượng vị có trộn thuốc độc.

Ở đây chấm dứt chương thứ ba mươi sáu, được gọi là "Mười ba vị vua", trong bộ Mahaavamsa, được biên soạn vì niềm tin lạc và xúc động của những thiện nhân.

-ooOoo-

CHƯƠNG XXXVII

VUA MAHASENA

Sau khi vua Je.t.thatissa thăng hà, người em trai của vị ấy là Mahaasena lên làm vua trị vì hai mươi bảy năm. Và để làm lễ phong vương cho vị ấy, trưởng lão Sa.mghamitta từ bờ bên kia của đại dương đi đến đó, khi đã nghe nói về lúc chết của Je.t.thatissa. Khi đã làm lễ phong vương và những loại nghi lễ khác, vị Tỳ khuru phi pháp này, là người muốn tiêu diệt Đại tịnh xá Mahaavihaara, đã lấy lòng đức vua bằng những lời này: "những vị Tỳ khuru trú ngụ trong Mahaavihaara không thuyết giảng đúng luật, chúng tôi là những người thuyết pháp đúng luật, tâu đại vương", và vị ấy đã lập ra một điều phạt của vua: "bất cứ ai cho vật thực đến một vị Tỳ khuru ở tịnh xá Mahaavihaara, phải bị nộp phạt một trăm đồng".

Các vị Tỳ khuru trú ngụ trong Đại tịnh xá vì thế mà bị thiếu thốn vật thực, bỏ tịnh xá Mahaavihaara, đi đến Malaya và Roha.na. Như vậy, Mahaavihaara của chúng ta bị bỏ hoang trong chín năm rông rã và không có vị Tỳ khuru nào khác trú ngụ trong Mahaavihaara cả. Vị trưởng lão thiếu trí đã thuyết phục được vị vua ngu si như thế này: "đất vô chủ thuộc về của đức vua", và khi được phép của vua để tiêu diệt tịnh xá Mahaavihaara, tên Sa-môn phá đạo này, đầy lòng thù hận, đã cho người làm công việc ấy.

Một người sát cánh với trưởng lão Sa.mghamitta, là vị quan tàn bạo So.na, một người hầu được sủng ái của vua, và cùng với những vị Tỳ khuru mặt dày mày dạn, đã phá hủy Thanh đồng điện nguy nga cao bảy tầng, và mang đi vật liệu của nhiều điện đài ra khỏi đó, đưa đến tịnh xá Abhayagiri, và nhờ mang đi vật liệu của nhiều điện đài và chỗ ngụ của các vị Tỳ khuru khỏi Mahaavihaara, khiến cho Abhayagiri-vihaara trở thành tòa nhà sang trọng. Do thân thiết với bọn ác, là trưởng lão Sa.mghamitta, và với tên quan hầu tàn bạo So.na, ông vua này đã làm nhiều việc ác. Vua sai đem tượng đá to lớn từ Paaciinatissa-pabbata-vihaara và đặt vào trong tịnh xá Abhayagiri. Vua dựng lên một điện đài cho pho tượng ấy, một miếu thờ dành cho cây Bồ-đề, một điện thờ Xá-lợi xinh đẹp và một giảng đường bốn mặt, vua cũng trùng tu lại tịnh thất Kukku.ta. Như vậy do tên Sa-môn hồng hách Sa.mghamitta khiến tịnh xá Abhayagiri trông uy nghi.

Có một vị quan tên là Meghava.n.naabhaya, là bạn của vua, là người trông coi tất cả mọi công việc của vị ấy, đã tức giận vua vì việc phá hủy Mahaavihaara, vị quan này trở thành kẻ chống đối, và khi đã đi đến Malaya, và thành lập một lực lượng to lớn, vị ấy cắm trại ở bên bể nước Duuratisakka.

Khi đức vua nghe tin rằng người bạn của mình đã đến đó bèn xuất quân để chiến đấu với người kia, và đức vua cũng cắm trại.

Vị quan có đồ ăn và thức uống ngon, do vị ấy đem theo từ Malaya và nghĩ rằng: "ta sẽ không thọ hưởng nó nếu không có người bạn của ta là đức vua", vị quan lấy một ít thịt và nước uống, và một mình đi ra trong đêm tối, và khi đi đến đức vua, vị kể cho đức vua nghe điều này. Khi

đức vua đã ăn chung với vị quan này và có lòng tin tưởng hoàn toàn: "tại sao người trở thành kẻ nổi loạn?" "bởi vì Mahaavihaara bị phá hủy bởi bệ hạ" vị quan trả lời: "ta sẽ làm lại tịnh xá để chừa tưng trừ ngu, hãy tha lỗi cho ta", đức vua nói như vậy, và người kia hòa hợp với đức vua. Theo lời khuyên của vị ấy, vua trở lại kinh đô. Còn Meghava.n.naabbaya là người đã thuyết phục đức vua rằng làm điều ấy là thích hợp, cùng lúc ấy không đi chung với đức vua vì phải lo kiếm vật liệu để xây dựng.

Một trong những người vợ của đức vua, là người rất được sùng ái, con gái của một vị tư tế quan, đã đau buồn trước cảnh Mahaavihaara bị tiêu diệt, và đầy chua chất trong lòng, nàng thuyết phục một người lao công đi giết vị trưởng lão đã phá hoại Đại tịnh xá Mahaavihaara và vị trưởng lão kia bị giết chết khi ông ta đi đến Thuupaaraama để phá hủy nó. Còn vị quan cường bạo So.na cũng bị người ta giết chết. Vị quan Meghava.n.naabhaya, sau khi đã đem về những vật liệu xây dựng mà ông ta đã kiếm được, vị ấy xây dựng nhiều tịnh thất trong đại tịnh xá Mahaavihaara. Khi nỗi lo sợ này đã bị dập tắt bởi Abhaya, thì các vị Tỷ khuru ở rải rác chỗ này chỗ kia lại đến trú ngụ trong Đại tịnh xá Mahaavihaara. Còn đức vua thì làm hai pho tượng bằng đồng và đặt hai pho tượng ấy ở phía tây của điện thờ của cây Đại Bồ-đề.

Vì hoan hỷ với một kẻ đạo đức giả, một kẻ đầy mưu mô xảo quyệt, đó là vị trưởng lão phá đạo Tissa, là người bạn ác của vua, sống ở Dakkhi.naaraama, dầu được can ngăn, đức vua vẫn xây dựng tịnh Jetavana-vihaara (Kỳ viên tịnh xá) ở bên trong ranh giới của Mahaavihaara, trong khu vườn Joti. Sau đó đức vua triệu tập chúng Tỷ kheo lại để phá bỏ những sima ranh giới của họ, và vì các vị Tỷ khuru không chịu làm điều này, nên họ đã bỏ tịnh xá mà ra đi. Và khi ấy, để làm cho việc dời ranh giới không hiệu quả, dầu những người khác ra sức làm điều này, một số Tỷ khuru nọ đã ẩn mình ở nhiều chỗ.

Như vậy Mahaavihaara bị các vị Tỷ khuru bỏ hoang trong chín tháng, còn những vị Tỷ khuru khác thì nghĩ rằng: "chúng ta sẽ bắt đầu dời ranh giới". Sau đó, khi cố gắng dời bỏ ranh giới thì các vị Tỷ khuru chân chánh làm cho vô hiệu, các vị Tỷ khuru bèn trở lại đây và bắt đầu trú ngụ trong Mahaavihaara. Nhưng trong nội bộ chúng Tỷ kheo có khởi tố trưởng lão Tissa là đã phạm trọng tội, là người đã tiếp nhận tịnh xá Jetavana-vihaara. Vị quan tối cao, nổi tiếng là chánh trực công minh, là người đứng ra xét xử vụ kiện này, đã chiếu theo lẽ phải và luật pháp, trục xuất vị trưởng lão kia ra khỏi tăng chúng, dầu trái nghịch với ước muốn của đức vua.

Đức vua cũng xây dựng tịnh xá Ma.nihiira-vihaara và lập nên ba tịnh xá, tiêu diệt các miếu thờ các vị thần của Đạo Bà-la-môn: Một tịnh xá là Goka.n.na-vihaara, một tịnh xá khác ở Erakaavilla, tịnh xá thứ ba ở tại ngôi làng của vị Bà-la-môn Kalanda; Ngoài ra đức vua còn xây dựng tịnh xá Migagaama-vihaara và tịnh xá Ga"ngaasenaakapabbata-vihaara. Ở về hướng tây, vua xây tịnh xá Dhaatusenapabbata-vihaara. Đức vua cũng lập nên một đại tịnh xá ở Kokavaata. Vua xây dựng tịnh xá Thuupaaraama-vihaara và Hu.lapitthi-vihaara và hai ni viện là Uttara và Abhaya. Ở chỗ của dạ xoa Kaalavela, vua dựng lên một bảo tháp, và trùng tu nhiều điện đài đồ nức trên hải đảo. Vua cúng dường vật thực đến một ngàn vị trưởng lão tăng "Sa.mghathera", hết một ngàn đồng, và hằng năm phân phát một bộ y đến từng vị trong tất cả các vị Tỷ khuru. Còn đồ ăn và thức uống mà vua bố thí không thấy ghi lại.

Để làm cho đất đai thêm màu mỡ, vua sai đào mười sáu bể nước, Ma.nihira, Mahaagaama, Challuura, và bể nước tên là Khaanu, Mahaamaa.ni, Kokavaata và bể nước Dhamaramma, bể Kumbaalaka và Vaahana, ngoài ra có hồ Rattamaalaka.n.daka, bể nước Tissava.d.dhamaanaka, bể nước ở Ve.la"ngavi.t.thi, bể nước ở ngôi làng Mahaagallaka, bể nước Ciira, bể Mahaadaaragallaka và bể Kaalapaasaa.na. Đây là mười sáu bể nước. Ở trên sông hằng đức vua sai đào một con kênh tên là Pabbatanta.

Vị vua này đã gieo tạo nhiều tội cũng nhiều phúc như thế.

CHẤM DỨT BỘ ĐẠI VƯƠNG THỐNG SỬ (MAHA.AVA.MSA)

Dịch xong ngày: 08-02-1995

Tỳ kheo Minh Huệ

Dịch giả xin chân thành cáo lỗi quý độc giả, vì có vài đoạn trong bộ kinh này không thể lột tả hết ý nghĩa cho trong sáng rõ ràng được. Mong quý độc giả uyên thâm đối chiếu nguyên bản tiếng Paali và sửa lại giùm, xin chân thành đa tạ.

- Hết -

-ooOoo-

[Dầu trang](#) | [01](#) | [02](#) | [03](#) | [04](#) | [05](#) | [06](#) | [07](#) | [08](#) | [09](#) | [10](#) | [11](#) | [Mục lục](#)

Pāli/Sans	ā	ī	ū	ñ	ñ	ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ	ḷ	ṃ	ṃ	ṣ	ś	ṛ
Internet:	aa	ii	uu	"n	~n	.t	.th	.d	.dh	.n	.l	.m	"m	.s	's	.r

*Chân thành cảm ơn Đại đức Giác Đồng đã gửi tặng phiên bản vi tính.
(Binh Anson, tháng 08-2001)*

[\[Trở về trang Thư Mục\]](#)

updated: 19-08-2001